

Rezerwat przyrody „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” w Wierchlesie

Rezerwat przyrody „Cisy Staropolskie...” należy do najstarszych chronionych obiektów przyrodniczych w Europie. Wyróżnia się bogactwem zasobów przyrodniczych i interesującymi dziejami, a w obrębie rozległego kompleksu leśnego Borów Tucholskich niewątpliwie reprezentuje jego najciekawsze miejsce. Rezerwat ten opisano w publikacjach naukowych i spopularyzowano w bardziej dostępnych tekstach, lecz nie powstało wyczerpujące kompendium wiedzy. Duży rozgłos temu obiektowi przyniosła wielokrotna obecność Leona Wyczółkowskiego w latach 1926 - 1936, której owocem jest ponad 100 prac (głównie grafik).

Dotychczasowe zainteresowanie rezerwatem niemal wyłącznie ograniczało się do części w której rosną cisy (powierzchnia około 18,5 ha). Cały bowiem obszar rezerwatu, poza wyspokrętnym miejscem z cisami, obejmuje ponadto: jezioro Mukrz, okalające lasy, liczne torfowiska, a także 21 ha otuliny. W rezerwacie ochronie podlega jedna z większych w Europie naturalnych populacji cisa. Niestety, od prawie 100 lat obserwuje się obumieranie siewek powodujące niemal zupełny brak odnowienia tej rośliny. Doprowadziło to do spadku liczebności z około 5,5 tys. żywych drzew w roku 1910 do około 2,8 tys. w 2005 roku. Z kilku przyczyn odpowiedzialnych za taki stan, można wykluczyć domniemane obniżenie w okresie między-wojennym poziomu wody w Jeziorze Mukrz o jeden metr.

W ramach projektu „Ochrona puli genowej

naturalnej populacji cisa na terenie Nadleśnictwa Zamrzenica w Borach Tucholskich” realizowane są m.in. następujące zadania: dokończenie grodzienia rezerwatu siatką od strony jeziora, wybudowanie drewnianej kładki na torfowisku wewnątrz rezerwatu, wykonanie wzmocnienia całego ogrodzenia rezerwatu, założenie pięciu powierzchni kontrolnych wewnątrz rezerwatu, wykonanie aktualnej inwentaryzacji cisa (ok. 3,3 tys. drzew) i sosny (ok. 600 drzew), zakup sprzętu do śledzenia zmian środowiska abiotycznego, remont przedwojennej piwnicy i adaptacja na salkę edukacyjną, wykonanie dokładnej ortofotomapy rezerwatu, założenie łącznie ponad 50 powierzchni z podsadze-niem cisa.

Jarosław Pająkowski
świecie, kwiecień 2007

The Nature Reserve of "Leon Wyczółkowski The Old Polish Yews" in Wierchles

The nature reserve "The Old Polish Yews..." is one of the oldest protected natural, environmental locations in Europe. It stands out, among others, thanks to its abundant, natural, environmental resources and captivating history. It is certainly the most interesting place within the vast forest compound of Tuchola Pinewood. The reserve has been covered in numerous scientific papers and popularized by more accessible texts, but no in-depth compendium of knowledge of this particular area has been created so far. The area owes its significant renown to the repeated presence of Leon Wyczółkowski, who created over 100 paintings from 1926 to 1936. So far, the interest in the reserve has been predominately focused on one of its areas, covering approx. 18.5 ha and dominated by yew trees. The entire area of the reserve, except

for an island-shaped area covered with yews, encompasses also Mukrz lake, the surrounding forests, numerous peat bogs and 21 ha of a protection zone. The reserve features one of the largest, protected yew populations in Europe. Unfortunately, for almost 100 years seedlings are observed dying, which leads to almost no revive of yew trees seedlings. This has decreased the number of yew trees from approx. 5.500 live trees in 1910 to approx. 2.800 trees in 2005. While there are several causes of this state, the lowering of the level of water in Mukrz lake by 1 meter during the interwar period may be ruled out.

Within the project „Protection of the Gene Pool of the Natural Population of Yew in the Territory of Forest Division Zamrzenica in Tuchola Pinewood” the following tasks, among others, are realized: Finishing the fence around the reserve from the lakeside Building a wooden footbridge on the peat bog in the centre of the reserve Reinforcing the entire fence around the reserve Establishing 5 control zones within the reserve Stocktaking of yew (approx. 3.300 trees) and pine (approx. 600 trees) Monitoring the changes in the abiotic environment Refurbishing of a pre-war cellar and adapting it for the purposes of an educational classroom Executing a detailed orthophotomap of the reserve

Creating a total of 50 areas with the newly planted yews.